

Dagsorden

for

Det norske arbeiderpartis 19. landsmøde 1906,

der afholdes i Kristiania fra 13. til 16. april.

1. **Mødets aabning.**
2. **Fuldmagternes godkjendelse.**
3. **Bedtagelse af forretningsorden.**
4. **Valg af mødets funktionærer.**
 - a. Dirigenter.
 - b. Sekretærer.
5. **Beretning og regnskaber.**

Udgave af „Social-Demokraten“.
6. **Lovforandringer.**
 - a. Partiets love.
 - b. „Social-Demokraternes“ statuter.
 - c. Partiets program.
 - d. Forslag til foreløbig arbejde for produktionsmidlernes overgang til fællesseie.
7. **Stortingsvalgene.**
 - a. Valgprogram.
 - b. Partiets forhold ved direkte valg og enmandskredse.
8. **Bæregulforholdet ved de mekaniske værksteder og de i dette forhold almindelige kontrakter.**

9. **Om folkepensionsagen.**

Bør denne gøres til demonstrationsdag 1ste mai?

10. **Agitationen.**

- a. FINDER landsmødet det formaalsstienligt, at der oprettes barneforeninger inden den politiske arbeiderorganisation?

3saafald henstilles til mødet at fatte bestemmelser om plan for samme.

- b. Fælles emisjær for N. O. B. og partiet.
c. Oprettelse af et 2—3 maaneders kursus i Nordland til uddannelse af foredragsholdere i de nordlige amter.

11. **Angaaende endel annoncer i partibladerne.**

12. **Udvalgt fra forrige landsmøde:**

- a. Partiets stilling til statskirken.
b. Telegrambureau for partiet.
c. Oprettelse af garantiforsikringskasse for partiets afdelinger og ko-operative selskaber.

13. **Valg.**

- a. (Eventuelt redaktør), formand, næstformand, sekretær, øvrige styremedlemmer og suppleanter.
b. Revisorer med suppleanter.
c. Et medlem af styret for Arbeidernes aktietrykkeri med suppleant.
d. Repræsentanter til det internationale sekretariat.

14. **Bestemmelse af (tid) og sted for næste landsmøde.**

Til dagsordenen.

Punkt 5

Sidst afholdte landsmøde vedtog følgende:

„Landsmødet henstiller til centralstyret at ta under overveielse udgivelsen af en ugeudgave af „Social-Demokraten“ og fremlægge resultatet paa næste landsmøde.“

Centralstyret har gjentagne gange behandlet spørgsmaalet, og vil der for landsmødet bli forelagt overslag over foretagendets kostende.

Punkt 6 a.

Da der indkom flere forslag til forandring i lovene, besluttede ogsaa centralstyret at benytte anledningen til at fremkomme med forslag til nogle forandringer.

Vaade disse forslag og de fra foreningerne indkomne, refereres her i den orden, som fremkommer ved at følge lovens paragrafer.

§ 3 p. 2

sidste led saalydende:

„Senest 14 dage efter ovennævnte indbetalingsrider, indtages i „Social-Demokraten“ — og eventuelt andre partiblade — fortegnelse over den indbetalte kontingent og over de organisationer, der maatte staa til rest,“ foreslaar centralstyret udgaar.

Man finder det ikke nødvendigt og formaalstjenlig i vore offentlige organer at publicere den slags til administrationen hørende indre forhold.

§ 4.

Denne paragrafs p. 3 er nu saalydende:

„Hvor ikke de enkelte foreninger helt har udnyttet repræsentationsretten, kan ogsaa samorganisationen (by- eller amtsorganisation) i fællesskab vælge repræsentanter, dog saaledes, at repræsentanternes antal fra de enkelte foreninger og samorganisationen tilsammenlagt ikke overstiger 1 for hvert 100 medlemmer inden vedkommende by- eller amtsorganisation.“

Hertil er indkommet følgende:

„Man tillader sig at foreslaa for kommende landsmøde følgende forandring i § 4:

Nuværende p. 3 ndgaar, isteden sættes:

Samorganisationer (by- eller amtsorganisationer) har ret til at sende en repræsentant for hvert paabegyndt antal 10 foreninger tilsluttet samorganisationen.

For Smaaleneses amts arbeiderparti

Alb. Moeftau.

I samme § p. 8 g saalydende:

„Iaftsættelse af tid og sted for næste landsmøde,“ foreslaar centralstyret, at ordet tid udgaar, da der af praktiske grunde som regel er saa, at tiden paa aaret for landsmødets afholdelse er blit overladt styret at bestemme.

§ 5.

Centralstyret foreslaar her en indskrænkning i landsstyrets og centralstyrets medlemsantal henholdsvis fra indtil 25 til indtil 19 og fra 11 til 9.

Man er nemlig kommen til den opfatning, at et landsstyre bestaaende af saa mange medlemmer spredt rundt om i vort vidtstrakte land er vanskelig at beholde, naar det skal forlanges afholdt møder af styret.

Dette er nemlig forbundet med saa store økonomiske ofre, at det hidtil har været umulig at afholde møder.

Skal denne institution virke efter sin hensigt, anser man det for nødvendig, at sammensætningen af styret er saadan og antallet ikke større, end at omkostningerne ikke vil lægge hindringer i veien for arbeidet.

Er der enighed herom med hensyn til landsstyrets medlemsantal, saa bør ogsaa centralstyrets medlemstal indskrænkes, for at det nuværende forhold mellem disse skal opretholdes.

Samme paragrafs p. 7

saalydende:

„De, der rejser i partiets tjeneste, er berettiget til at erholde fri rejse samt i diætgødtgjørelse og erstatning for mulig tabt arbejdsfortjeneste kr. 9.00 pr. dag“, foreslaar centralstyret udgaar af lovene, idet bestemmelsen, om saa ønskes, kan vedtages tilført protokolten, som noget styret har at rette sig efter.

§ 9.

Fra partiets repræsentantskab i Kristiania har centralstyret faat i opdrag at fremsætte forslag „sigtende til at bringe fast overensstemmelse mellem styret og partiets repræsentanter i offentlige stillinger“.

I henhold hertil foreslaaes, at p. 8 i § 3 udgaar, og at bestemmelserne angaaende valgte offentlige tillidsmænd m. v. samles under et i

Almindelige bestemmelser § 9.

hvorefter dette afsnit foreslaaes at lyde:

1. Ingen kan vælges til noget tillidshverv i partiet uden at være medlem af nogen partiforening. Hvis nogen, der indehar tillidshverv inden partiets

organisationer, udtræder som medlem af denne eller gjør brud paa organisationens principer, har vedkommende derved nedlagt sit mandat.

2. Et partimeblem, der er udvoteret af sin egen afdeling, kan ikke optages i nogen anden partiforening uden centralstyrets samtykke.
3. Partiets repræsentanter i kommunale eller lignende offentlige institutioner og nærmeste lokalorganisations styre skal afholde jællesmøde mindst en gang om maaneden til planlægning og vedtagelse af taktik samt behandle foreliggende sager og forslag. — Hvis votering om repræsentanternes stilling beslattes, pligter alle at respektere en almindelig majoritets afgjørelse.
4. Partiets stilling i jaglig og taktisk henseende skal, forsaavidt den ikke er fastslaaet af landsmødet, afgøres i jællesmøder af centralstyret, de af partiet valgte stortingsmænd og „Soc. Demokraten“s fast ansatte politiske medarbeidere.
5. Saadanne møder afholdes saa ofte centralstyret finder det paatrævet, eller naar nogen af stortingsgruppen anmoder derom, og sammenkaldes af partiets sekretær.
6. Til behandling optages foreliggende sager og spørgsmål vedrørende stortingsarbejdet, „Soc. Dem.“s holdning og centralstyrets optræden.
7. Hvad der paa disse møder med almindeligt flertal beslattes skal være bindende for samtlige repræsentanter.
8. Beslutninger fattet paa denne maade har centralstyret og „Soc. Demokr.“ strengt at bejolge og haandhæve som partiets standpunkt, samt bejunt fastslaa, at fravigelse af samme er brud med partiets organisation.
9. Hvis nogen af partiets repræsentanter ikke vil bøje sig for en fattet beslutning, kan sagen paany forlanges optat til behandling og afgjørelse. — Skulde fremdeles alligevel nogen repræsentant optræ eller stemme i strid med det endelig vedtagne, skal sagen af central-

styre forelægges landsstyret, der har myndighed til at udelukke vedkommende fra partiets parlamentariske overlæggninger indtil først afholdende landsmøde, der har endelig at behandle sagen.

10. Bestemmelserne i punkt 9 sidste afsnit kan ogsaa gennem centralsstyret anvendes ved fællesmøderne af kommunefraktionerne og de lokale partistyrer.
11. Aviser, som vil være partiets organer, skal antages som saadanne af landsstyret. Ingen nye aviser, der vil regnes som partiorganer, kan igang sættes uden landsstyrets samtykke.
12. Forandringer af disse love kan kun ske paa et landsmøde med almindeligt flertal.

„Social-Demokratens“ statuter.

Fra Drammens arbeiderparti.

Drammens arbeiderparti foreslaar for landsmødet at forandre partiets love derhen, at „Social-Demokratens“ redaktør for fremtiden ansættes af centralsstyret med 3 maaneders gjenfaldig opsigelse, og ikke som nu vælges af landsmødet.

Paa styrets vegne.

Mathias Lindal,
f. t. sekretær.

I tilfælde dette forslag vedtages, foreslaar centralsstyret at statuternes § 4 faar saadan form:

„Redaktøren ansættes af centralsstyret med 3 maaneders gjenfaldig opsigelse og indtræder som medlem af styret. Han er betroet bladets politiske og principielle ledelse med ansvar overfor centralsstyret og landsmødet. I tilfælde af aabent brud paa den af landsmødet vedtagne taktik eller paa partiets program eller grov forjæmelse i stillingen, kan centralsstyret øieblikkelig afsætte redaktøren. Dog maa centralsstyret underrette de forskjellige partiafdelinger om aarsagen hertil.

I særlige vigtige tilfælde, hvor der kan være øieblikkelig tvil om, hvilket standpunkt bladet bør indtage, pligter redak-

tøren at høre centralsstyrets mening, og har forøvrigt at lede bladet i overensstemmelse med de fastsatte fællesmødernes beslutninger.“

(Dette sidste under forudsætning af at bestemmelserne herom vedtages).

P. 6 c. Partiets program.

Herværende partistyre tillader sig at anmelde til behandling paa partiets 19. landsmøde følgende forslag til forandring i partiets program post 15:

Ordene „og indførelse af almindelig folkevæbning“ udgaar, og posten faar saadan lydelse:

„Militarismens afskaffelse og oprettelse af internationale voldgiftsdomstole“.

Styret for Bergens arbeiderparti.

Rasmus Abref. F. Wolf.

Kommuneprogrammets p. 8.

Vikersunds arbeiderforening foreslaar for partiets landsmøde at kommuneprogrammets p. 8 udgaar.

For Vikersunds arb. forening.

C. Wallen,
f. t. sekretær.

Dette punkt er saalydende:

„Ingen nye udsalgssteder af beruende drikke; mest mulig indskrænkning og bestatning af de bestaaende.“

P. 6 d.

Bedlagt fremjendes for at bli behandlet paa partiets landsmøde i april.

Jon Myhraneis,
Viceformand i R. Tr. hjemms amts arb. parti.

Forslag til foreløbig arbeide for produktionsmidlernes overføring til fællesseie.

(Forslaget er forelagt R. Tr. hjemms amts arbeiderpartis aarsmøde vaaren 1905).

Økonomisk uafhængighed er grundbetingelsen for arbeiderklassens aandelige og politiske frigjørelse.

Men for at denne kan være tilstede, maa produktionsmidlerne bli tilgængelig for alle.

Det norske arbeiderparti har sat sig som maal at løse denne for det arbeidende folk saa vigtige opgave, og dette vil sikkert engang ske, naar hver eneste arbejdsmand og arbejds kvinde har lært at kjende sin ret og sine pligter mod sig selv og sin stand; dog dertil vil der medgaa en længere tid.

Men for at kunne paabegynde arbeidet for produktionsmidlernes overføring til fælles eje og samtidig befjæmpe privatkapitalen, bør alle organiserede arbejdere enes om at oparbejde en fællesformue, hvorved de eiterhvervt kan sættes istand til at unddrage sig den udbytning og afhængighed, de for nærværende lider under.

Arbejderne maa lære at slaa freds om sit eget arbejde og derved selv erholde dets udbytte.

Til foreløbig fremme af denne sag foretaas følgende:

„Medlemmer af Det norske arbeiderparti danner et kooperativt forbund, hvis formaal er at indkjøbe jordeiendomme, skoge, for industrielle foretagender fortrinligt beliggende søstjæld og nyopdagede malmleier.

De fornødne pengemidler tilvejebringes paa følgende maade:

Saa mange som mulig af partiets medlemmer gjør et indskud hver paa 100 kr., der blir at indbetale i et tidsrum af 10 aar — med en afbetaling = kr. 2,50 i hvert af aarets kvartaler.

Forudsat at mindst 50,000 saadanne beløb tegnes, vil det ved hvert af aarets kvartaler være indbetalt kr. 125,000, der tilfammen for hele aaret blir kr. 500,000. I det nævnte tidsrum af 10 aar vil saa hele formuen være indbetalt med 5 millioner kr.

Sættes saa disse penge ved hvert kvartals indskud i en bank for først at tages i brug aaret næst efter, saa vil de for hvert aar med $4\frac{1}{2}\%$ renter indbringe ca. kr. 7,437.50, der ved det 11te aars udgang udgjør en sum af ca. kr. 74,375.

Af dette ved renter fremkomne beløb maatte isaaafald de løbende udgifter ved administreringen kunne dækkes.

De af arbeiderpartiet saaledes erhvervede jordeiendomme maatte saa drives overensstemmende med socialdemokratiets grundprinciper. Forøgsvis sættes igang mindst 2 à 3 industrielle foretagender, hvor der forarbejdes nødvendighedsartikler af de slags, der jærlig forbruges af arbejderklassen.

Og dersom nævnte sammenslutning viser sig at være formaalstjenligt, saa vil der ved fortsat tegning af indskud lade sig gjøre at øge dens fællesformue mindst til det dobbelte.

Naar saa socialdemokratiet er naaet frem til at indtage førerstillingen i stat og kommuner, lar det sig med lethed ordnes saaledes, at disse institutioner overtager det hele ved at indløse de forannævnte eiendomme ved tid efter anden at udbetale de enkelte indskud.

7 a. Valgprogram.

„Arbeiderpartiets kvindeforening besluttede paa medlemsmøde 13. ds. at henstille til det ærede centralfyre at opstille statsborgerlig stemmeret for kvinder som første punkt paa partiets valgprogram til kommende stortingsvalg.

Kristiania 14—2—06.

pr. Arb. partiets kvindeforening

Hulda Jversen,
i. t. sekretær.”

Til

styret for Det norske arbeiderparti.

Under forudsætning af, at princippet selv angivelse ikke blir indført i vor skattelovgivning af det nuværende reaktionsære storting, tillader jeg mig at foreslaa for landsmødet, som sammentræder i paasten, at der paa arbeiderpartiets valgprogram for iaar opføres en programpost som „Selvangivelse ved skatteligning“ eller lignende.

For at naa det store maal — en retfærdig samfundsordning for alle borgere — naar man finde sig i at gaa skridvis der, hvor man ei kan ta store spring.

En retfærdigere fordeling af skattebyr-

derne kan opnaaes ogjaa ad andre veie end ved inddragning af told paa nødvendighedsartikler og ved forhøielse af den direkte skat til staten.

Bed selvangivelseshyttemet i skatteligningen maa man kunne naa at faa specielt de store skatydere betydelig høiere lignet, end hvad nu sker. Grænsen for selvangivelsesbeløbet (pligten til selv at opgive indtægt og formue) bør dog sættes lavt.

For landdistrikternes vedkommende burde der samtidig foretages en ændring i landskattelovens § 7. (Finmarkens skattelov § 2) derhen, at fordelingen inden amtets herreder blir mere retfærdig. For Finmarkens amtsting fremsatte jeg allerede i 1898 forslag om, at amtskatten for dette amt skulde fordeles med $\frac{1}{2}$ efter folkemængden, $\frac{1}{4}$ efter den skattebare indtægt og kun $\frac{1}{4}$ efter skøn (Finmarken har nemlig ikke matriskat). Man kunde derfor faa en mere retfærdig fordeling af amtskatten.

„Selvangivelse ved skatteligning og retfærdigere fordeling af amtskatten.“

17. 1. 1906.

Erhødigst

N. H a m b o r g,

form. i Havningsberg soc.-dem. for.

Fra luge „Fram“ af N. O. B. i Narvik

foreslaaes:

1. Arbeide for snarlig inddragning af den af staten til brændevinsbrænderierne ydede godtgørelse.
2. Arbeide for en forbudslov mod brændevinsbrænding og destillation i landet samt mod indførelse af spirituose drikkevarer.

Fra Narvik arbeiderparti.

1. Omlægning af civilproceslovgivningen til folke-domstole under henvisning til parti-programmets p. 10.
2. Ved lov beslattes den høiere almen-skole (middelskolen) omlagt til kommunal fortættelses-skole under henvisning til parti-programmets p. 9.

3. Udparcellering af stats og kommunens jordeiendomme til smaa brug for ubemidlede tilleie ved arvefæste.

Henviſes til parti-programmets p. 16.

N. H o i e m, A n n a J o h n s s o n,
i. t. formand. i. t. sekretær.

Fra centralstyret.

Foruden de fra forskjellige foreninger indkomne forslag anbefaler styret til landsmødet at behandle følgende:

Under henvisning til Det norske arbeiderpartis principielle program opstiller partiet som de nærmeste krav ved valget 1906:

1. Almindelig stemmeret i stat og kommune saavel for kvinder som mænd. Votedsbaandets ophævelse. Folkeafstemning i vigtigere lovsager.
2. Folkeskolen udviklet til en fælles skole for alle samfundets barn. Saavel minimums- som maksimumsløstiden forhøiet og landskolens bragt i høide med byskolens.
3. Omlægning af toldskatterne til indtægts-, formues- og arveskat og disse gjort gradvis stigende. Selvangivelse indføres.
4. Foreningsretten beskyttet ved lov.
5. Effektive botemidler mod arbejdsløsheden. Tilskud til organisationernes arbejdsledigheds-kasser. 8 timers arbejdsdag fastsat ved lov.
6. En almindelig folkepension og sygepleien ført over i beskatningen.
7. Oprettelse af internationale voldgifts-domstole. Militarismens afstæffelse og indførelse af almindelig folkevæbning.

P. s og 9.

Fra Bergen.

Paa vegne af Formernes fagforening her anmeldes følgende sag til opstilling paa partiets 19de landsmødes program: „Læregutforholdet ved de mekaniske værksteder og de i dette forhold almindelige kontrakter.“

I anledning heraf udtaler foreningen: Da anvendelse af læregutter ved de

mekaniske værksteder er begyndt at ta et foruroligende omfang til fortrængsel af voksnе arbeidere, og da de almindelige læregutskontrakter — ialfald for herværende værksteders vedkommende — er af en saadant art, at de virker til skade ogjaa for læregutterne selv, finder foreningen det høilig paafrævet, at landsmødet bestjæftiger sig med denne sag, jaa at der gennem centralskyret eventuelt kan bli taget de fornødne skridt til at søge forholdet ændret, i. eks. ved ad lovgivningens vej at sikre læregutterne ved de mekaniske værksteder den samme eller lignende beskyttelse som den, der ifraat af haandværksloven kommer læregutter i andre sag tilgode.

Rigejaa fremendes paa vegne af Formernes sagforening her følgende henstilling:

- 1) Centralskyret anmodes om at bringe folkepensionsagen til behandling paa 19de landsmøde.
- 2) Det henstilles til centralskyret at søge landsmødets udtalelse om betimeligheden af at folkepensionsagen gøres til demonstrationsag paa 1ste mai.

I anledning heraf udtaler foreningen, at den ovenfor omtalte omfiggribende over anvendelse af læregutter i snart sagt alle sag, med deraf følgende fare for at velstjente arbeidere i en altfor tidlig alder og efterhaanden i større og større antal blir iat paa bar bakke, gjør det mere og mere paafrævet, at der for at møde følgerne heraf optages et ihærdigt arbejde til fremme af folkepensionsagen.

Med partihilsen

Styret for Bergens arbeiderparti
Rasmu s Aabref. F. Wolf.

7 b. Partiets forhold ved direkte valg og enmandskredse.

Idet centralskyret paa landsmødet ved et af dets medlemmer nærmere agter at berøre partiets organisation og forhold under de nye valgsystem og da fremkomme med forslag i spørgsmaalet, vil man nu frem-

holde, at opstilling af partiets stortingskandidater selvfølgelig kun kan finde sted under fuldt organisationsmæssige former af partimedlemmerne paa den maade, landsmødet finder at maatte bestemme.

P. 10 a.

Fra Mojs.

I styret for Mojs arbeiderparti er vedtaget at forelægge for kommende landsmøde følgende spørgsmaal:

Finder mødet det formaalstjenligt, at der oprettes barneforeninger inden den politiske arbeiderorganisation? Ijaafald henstilles til landsmødet at fatte bestemmelse angaaende plan for samme.

Som motiv for omhandlede spørgsmaal tillader man sig at paapege den store procent unge personer af begge kjønn, der gaar tabt, idet de borgerlige partier ved sin fint anlagte virksomhed bortleder barnets tanker om forholdet til samfundsspørgsmaalene. Videre tillades paapekt: De engere arbeiderpartier jaar sin barneforening (medlemsalder 8—16 aar), der ledes af interesserede, villige personer inden partiet, ved siden af de mulige brugbare inden foreningen, der fik at udrette noget i en eller anden retning. Dette forelobig.

Paa vegne partistyret for Mojs arbeiderparti:

H. Grimsrud,
sekretær.

P. 10 b.

Fra N. D. B.

Norges rigsløge af N. D. B. skal her ved tillade sig at foreslaa for landsmødet, at der foranstaltes udendt en fælles emisjær for N. D. B. og Arbeiderpartiet. Rigsløgen fremkommer med dette forslag i tilslutning til en henstilling herom, der fremkom paa sidst afholdte rigsløgemøde.

Med partihilsen

for Norges rigsløge af N. D. B.

Arne Eggé,
N. S.

P. 10 c.

Fra Narvik sociald. forening foreslaaes oprettelse af et 2—3 maaneders kursus i Nordland til uddannelse af foredragsholdere i de nordlige amter.

P. 11.

Loge nr. 14 „Hjemmets vel“ af N. D. B. har besluttet at indsende nedenstaaende forslag til behandling paa det i Kristiania afholdendes 19de landsmøde:

At sloije rusdrikannoncerne i „Social-Demokraten“.

Kristiania for Loge „Hjemmets vel“

Simon Dahl, D. M. Thiseeth,
sekretær. f. i. formand.

Bergen for Rigslogens sekretariat

Arne Egge.
R. E.

Fra loge „Fram“, Narvik, foreslaaes til behandling, at øl- og brændevinsannoncerne borttages fra Arbeiderpartiets organer.

P. 12 a. Udsatte sager.

Partiets stilling til statskirken.

Indtil landsmødet i 1901 indeholdt partiets program en post angaaende dette spørgsmål.

For nævnte møde, hvor programmet var til behandling og revision, forelaa fra

det daværende partistyre forslag om, at denne post skulde ha følgende form: „Ophevelse af statskirken. De kirkelige samfund blir at betragte som private foreninger“.

Samtidig forelaa ogsaa forslag fra en partiforening om, at posten skulde stryges af programmet, og dette blev efter en ganske indgaaende debat vedtaget.

For landsmødet i 1904 forelaa derpaa forslag fra Den sociald. forening i Kristiania om atter at indtage posten paa partiets program, men besluttedes her igen udsat til næste landsmøde.

P. 12 b.

Repræsentanten fra afdelingerne i Stavanger, Samuel Berg, henlede paa sidste landsmøde opmærksomheden paa at oprette et eget telegrambureau for partipressen. Han fremsatte forslag om at anmode centralstyret om at overveje sagen og fremlægge den til behandling paa næste landsmøde.

I henhold hertil meddeles, at centralstyret finder, at et saadant foretagende er forbundet med saa store vaniteligheder og økonomisk risiko, saa man ikke for tiden kan anbefale tanken realiserer.

Punkt 12 c.

Dette forslag var opsat paa landsmødets dagsorden efter forslag fra Metanifernes forening, Kristiania, men besluttedes her udsat.